

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Mevrouw Mr. Drs. I.K. van Engelshoven
Postbus 16375
2500 BJ 'S-GRAVENHAGE

Datum
18 februari 2020
Kenmerk
TISB/U202000150
Telefoon
070 3738393
Bijlage(n)
-

Onderwerp

Niet indexeren specifieke uitkeringen onderwijs aan gemeenten

Geachte mevrouw Van Engelshoven,

Op 19 december jl. voerden wij met u bestuurlijk overleg naar aanleiding van de 'Bestuurlijke afspraken Laaggeletterdheid 2020-2024' van 9 september 2019. Daarbij is tot onze verrassing gebleken dat u volhardt in het structureel niet indexeren van de specifieke uitkering educatie 2019 op basis van de Wet educatie en beroepsonderwijs/WEB en dat u geen principe-uitspraak wilt doen over indexatie in de komende jaren. Inmiddels is duidelijk dat u ook de specifieke uitkeringen Gemeentelijk Onderwijsachterstandbeleid/OAB en Regionale Meld- en Coördinatiefunctie/RMC aan gemeenten niet wilt indexeren. Gezien de inhoudelijke ambities op onderwijs en de bredere kwetsbare financiële situatie van gemeenten, vragen wij u om de specifieke uitkeringen onderwijs 2019 alsnog te indexeren en dit ook voor de jaren 2020-2024 te blijven doen.

Fair pay?

In uw Kamerbrief van 2 juli over het onderwijspersoneel schat u de loonindex op 2,7% en de prijsindex op 0,2%, samen 2,9%. In deze brief staat tevens vermeld dat u onderwijsinstellingen in elk geval compenseert voor de stijgende lonen. Dit laatste blijkt echter niet het geval wanneer deze instellingen op basis van een specifieke uitkering OCW-middelen ontvangen. Hiermee zet u uw uitgangspunt van 'fair pay' overboord.

Forse financiële problematiek voor gemeenten en instellingen

De stapeling van niet-geïndexeerde uitkeringen stelt gemeenten voor een forse financiële tegenvaller. Het gaat in 2019 om de volgende specifieke uitkeringen onderwijs voor gemeenten: WEB € 60,4 miljoen, RMC € 35,3 miljoen en €18,5 miljoen, OAB € 462,3 miljoen euro. Dat is in totaal € 576,5 miljoen. Het niet indexeren van de lonen en prijzen kost gemeenten € 16,7 miljoen. Deze taakstelling van afgerond 3% voor het jaar 2019 is vanuit uw ministerie niet rechtstreeks en tijdig met de betrokken lokale overheden gecommuniceerd, maar werd pas duidelijk toen de jaarlijkse index-brief aan het eind van 2019 uitbleef. Gelet op de bredere nijpende financiële situatie van veel gemeenten is deze extra aanslag op hun budget ongewenst. Bovendien zijn gemeenten en de door hen bekostigde instellingen steeds uitgegaan van indexering in het afgelopen jaar.

Met name voor de WEB- en de OAB-middelen geldt dat de financiële maatregel niet past bij de grotere ambities. Bij de WEB liggen er bestuurlijke afspraken over hoger bereik. Gemeenten ontvangen hiervoor in 2020 € 5 miljoen oplopend tot € 7,3 miljoen in 2024. Deze extra rijksmiddelen in de vorm van een decentralisatie-uitkering zijn bedoeld voor meer verbinding met het sociaal domein, toeleiding, werving, gerichtere monitoring en een kwaliteitsimpuls. Zij zijn echter rond 2022 verdampt, als de indexering van de reguliere specifieke uitkering WEB uitblijft. De extra administratieve lasten lopen daarentegen wel door. Bij het OAB is er reeds sprake van een herverdeling en kunnen de lokale overheden die minder rijksmiddelen ontvangen dan voorheen niet nog onverwachts een extra financiële taakstelling erbij hebben.

Nadelige consequenties voor kwetsbare burgers

In de Programmastart Interbestuurlijk Programma/IBP tussen de overheden van februari 2018 is 'Merkbaar beter in het sociaal domein' een van de gezamenlijke opgaven. Het gaat in dit kader om beleid gericht op kinderen en volwassenen die minder goed kunnen meekomen dan andere burgers. Hiertoe horen o.a. de aanpak van laaggeletterdheid - mensen die zich met het Nederlands niet goed kunnen redden (WEB-middelen) - en van voortijdig schoolverlaten - kansen creëren voor minder redzame jongeren (RMC-middelen). Het OAB betreft kinderen bij wie achterstanden dreigen of al zichtbaar zijn: via de voor- en vroegschoolse educatie moeten lokaal voor hen gelijke kansen mogelijk gemaakt worden.

In algemene zin, maar zeker in het licht van het IBP, vinden wij het onbegrijpelijk dat u thans niet de beste mogelijkheden schept, ook financieel, voor de lokale activiteiten ten behoeve van kwetsbare kinderen en volwassenen. De drie bovengenoemde specifieke uitkeringen zijn immers bij uitstek gericht op deze groepen. Overigens bevat het IBP ook financiële uitgangspunten voor de zorgvuldige omgang tussen het Rijk en de mede-overheden. Voorts staat in de Gemeentewet, artikel 108 lid 3, dat bij specifieke uitkeringen c.q. taken in medebewind alle kosten verbonden aan de uitvoering door het Rijk vergoed moeten worden.

Tot slot

Lokale overheden willen graag de samenwerking met u voortzetten en gericht blijven werken aan de maatschappelijke onderwijsopgaven. Gelet op de inhoudelijke ambities en de bredere kwetsbare financiële situatie van gemeenten, is het onwenselijk dat zij worden geconfronteerd met een extra taakstelling. Wij vragen u derhalve om de specifieke uitkeringen onderwijs 2019 alsnog te indexeren en dit ook voor de jaren 2020-2024 te blijven doen. Indien er bij de voorjaarsnota nog niets ten gunste van gemeenten veranderd is dan kan dit consequenties hebben voor de bijdrage van de VNG aan de eerdergenoemde opgaven. Graag vernemen wij uw nadere reactie.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

J. Kriens
Algemeen directeur